QORTI ĊIVILI PRIM'AWLA

ONOR. IMĦALLEF TONI ABELA LL.D.

Seduta ta' nhar it-Tlieta, 23 ta' Frar, 2021

Numru 13

Rikors Numru 858/20 TA

Malcolm Bondin
Jesmond Micallef
Priscilla Caruana Lee

vs

1. **Il-Kummissjoni ghas-Servizz Pubbliku**
2. **Is-Segretarju Permanenti fil-Ministeru ghall-Intern u s-Sigurta` Nazzjonali**
3. **Il-Kummissarju tal-Pulizija**

Il-Qorti:

Rat ir-rikors tal-Kummissarju tal-Pulizija tat-23 ta' Diċembru 2020;

Rat id-digriet tagħha tat-28 ta' Diċembru 2020;

Rat ir-risposta tal-Atturi (intimati ai fini tar-rikors odjern) tal-14 ta' Jannar 2021;

Rat l-atti kollha konnessi mal-istess;

Semgħet lill-abbli difensuri tal-partijiet jittrattaw ir-rikors;

Rat li r-rikors tħalla għal-lum għal digriet fil-miftuħ.

Konsiderazzjonijiet

Fit-12 ta' Novembru 2020, l-intimati qua Atturi talbu l-ħruġ ta' mandat ta' taħrika ta' ċertu Natasha Magro *" sabiex tixhed dwar u tesebixxi kopja vera tal-file shih u intier tal-Kummissjoni ghas-Servizz Pubbliku relattiv ghall-process shih, mit-twelid tieghu sal-lum, inkluz mill-inkartment kollu tal-Bord Bord tal-Ghazla, kull komunikazzjoni skambjata, petizzjonijiet u materji ohra relatati mal-process fil-kuntest tas-sejha ghal mili ta' vakanzi mertu tal-kawza"*. B'digriet tas-16 ta' Novembru 2020 il-Qorti laqgħet it-talba kif mitluba.

Ma hemm ebda dubbju li għalkemm it-taħrika qed tindika lill-persuna imsemmija bħala xhud, dak li effettivament qed jintalab hu, li jkunu esebiti d-dokumenti li jinsabu fil-pussess tal-Kummissarju tal-Pulizija. Għalhekk il-Kummissarju tal-Pulizija, permezz tar-rikors odjern, qed issib oġġezzjoni abbażi ta' dak li jiddisponi l-artikolu 637(3) tal-Kap 12 tal-liġijiet ta' Malta, liema artikolu jerġa' jagħmel referenza għall-artikoli 29, 30 jew 36(1) tal-Kap 496 tal-liġijiet ta' Malta.

Qabel ma din il-Qorti tibda tikkonsidra l-materja imqanqla ai fini ta' din il-vertenza, hemm żewġ punti partikolari li jkunu aħjar senjalati fil-bidu ta' dan

id-digriet. Dawn ġew ukoll senjalati f'digriet ieħor li ngħata llum fl-istess Kawża, wara rikors tal-Kummissjoni għas-Servizz Pubbliku.

L-ewwel punt jirrigwarda l-fatt, li l-Kummissarju tal-Pulizija huwa konvenut f'dawn il-proċeduri u għalhekk parti fil-Kawża. Fl-eċċezzjonijiet tiegħu ma għidx li ma huwiex il-leġittimu kontradittur, bħal ma jeċċepixxi s-Segretarju Permanenti fil-Minisieru għall-Intern u s-Sigurta' Nazzjonali. Dan qed jingħad, biex din is-sitwazzjoni tingħaraf minn dik meta l-intervent tal-imħarrek f'Kawża jkun mitlub bħala xhud biss.

It-tieni jirrigwarda l-fatt, li meta saret il-petizzjoni ta' terzi oħrajn lill-Kummissjoni għas-Servizz Pubbliku, l-Atturi ma kienux jafu biha. Huwa veru wkoll, li l-Kummissjoni tiġġustifika dan għaliex tikkontendi li l-analiżi li riedet tagħmel kienet waħda purament oġġettiva. Di piu', din il-Qorti, dejjem ai fini ta' dan ir-rikors, qieset, li meta l-Atturi għamlu petizzjoni sabiex jikkontestaw il-bidla fir-risultat, dawn ma ngħatawx l-opportunita' li jagħmluha. Din iċ-ċaħda saret bis-saħħa vestita fil-Kummissjoni permezz tar-regolament 19(4) tar-Regolamenti tal-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku (ara a' fol 25 u 26, f'5 u 8 tar-risposta ġuramentata tal-Kummissjoni).

Il-Qorti tippuntwalizza, li f'dan l-istadju, dawn iż-żewġ punti ser ikunu kkunsidrati ai fini biss tal-kwistjoni proċedurali li għandha quddiemha din il-Qorti. Dwar x'valur għandhom u kif jinċidu fuq il-mertu, hija kwistjoni għal kollox differenti u li għad trid tkun valutata, meta din il-Qorti jkollha l-provi

kollha quddiemha, b'mod li tkun f'posizzjoni li tista' tiżen il-posizzjoni legali u fattwali rispettiva tal-partijiet.

Il-punt legali in dibattitu, ġie kemm-il darba trattat minn dawn il-Qrati. Deċiżjoni, li għamlu referenza għaliha l-abbli difensuri tal-partijiet meta trattaw ir-rikors hija dik tal-**Qorti tal-Appell fil-31 ta' Mejju 2019 fl-ismijiet Dr. Stephanie Muscat et -vs- Il-Kummissjoni għas-Servizz Pubbliku**. B'fatti specie mhux għal kollox simili għal dawk li għandha quddiemha din il-Qorti, il-Qorti tal-Appell ikkonfermat digriet tal-Prim Awla tal-Qorti Ċivili tal-24 ta' Ottubru 2018 li bih laqgħet it-talba sabiex xhud tgħaddi biex tesebixxi kopja tal-file tal-proċess tal-għażla u tal-petizzjoni. Din il-Qorti tħoss li r-raġunament tal-Qorti tal-Appell għandu ukoll rilevanza għall-Kawża odjerna.

Huwa minnu, li fil-każ li għandha quddiemha din il-Qorti, l-Atturi ma kienux parti għal petizzjoni magħmula minn terzi u li waslet għar-riżultat mertu tal-Kawża. Iżda dan ma jfissirx li ma baqgħux parti quddiem il-Bord tal-Għażla, tant hu hekk li minn "pass" ir-risultat tagħhom inbidel għal "fail". Dan ifisser ukoll, li dak li qed jintalab mingħand il-Kummissjoni huwa marbut sfieq ma' dak li qed jintalab mingħand il-Kummissarju tal-Pulizija għaliex ir-riżultat aħħari huwa katina ta' rejazzjoni u deċiżjonijiet amministrattivi. Di piu', meta l-Atturi riedu jagħmlu petizzjoni oħra wara dan ir-riżultat, kif fuq spjegat, il-Kummissjoni dehrilha li għandha teżerċita d-diskrezzjoni tagħha taħt ir-regolament fuq imsemmi.

Għalhekk, fil-fehma ta' din il-Qorti, dan in-ness ma tnaqqas xejn mis-saħħa tal-argumenti f're **Stephanie Muscat**, ai fini tat-talbiet fir-rikors odjern. Anzi, il-fatt li ma tħallewx jagħmlu petizzjoni, aktar tinħass il-ħtieġa li jkunu żvelati il-fatti kollha, meta dak li jkun qed jallega li skopra x'ġara mingħajr ma kien jaf, meta r-risultat ta' "pass" jinbidel għal wieħed "fail".

F'dawn iċ-ċirkostanzi, il-prinċipju proċedurali ta' parita' ta' mezzi u armi u ċioe' ta' "equal arms" indubbjament jakkwista valur probatorju li jista' jkun determinanti, b'mod partikulari meta l-Kummissjoni hija parti għall-Kawża. F'dan is-sens, dawn il-Qrati jgħallmu li dan il-prinċipju "*ghandu iktar jigi enforzat b'sahha meta l-kontendenti f'procediment gudizzjarju ma humiex a pari passu, dana ghaliex wiehed mill-partijiet jinsab f'posizzjoni vantagguza billi ghandu warajh istituzzjoni, bhal dik governattiva, li certament ghandha iktar sahha mic-cittadin ordinarju li minghajr dubbju ghandu mezzi iktar limitati ghad-disposizzjoni tieghu biex ikun jista' jiddefendi lilu innifsu*". (**Deċiżjoni tal-Qorti tal-Appell [Sede Ċivili] per Imħallef Edwina Grima, tal-25 ta' Frar, 2015 Appell Ċivili fl-ismijiet Edwards, Lowell Co. -vs- Kummissarju tat-Taxxa fuq il-Valur Miżjud**). Fl-Appell fuq imsemmi **Re: Stephanie Muscat,** il-Qorti ukoll qablet ma dan l-argument (ara para 15 tas-Sentenza imsemmija).

Fil-liġi proċedurali Ingliża, li fuqha jidher li hija mmudellata dik Maltija, il-prinċipju huwa magħruf bħala Crown Privilege. L-awturi ingliżi fuq dan il-punt huma tal-istess fehma. **De Smith** għid li: "*There is a presumption that procedural fairness is required whenever the exercise of a power adversely*

affects an individual's right's…The right to a fair procedure is not confined to those who are direct parties to a decision.. " (ara **De Smith's Judicial Review, 8th ed., 2018, para 7-018, paġna 302 2. para 7-024, paġna 394 u kif ukoll Administrative Law; 8th Ed; Wade and Forsyth, pgs 819 sa 835.**)

Fir-rigward tal-iżvillupp storiku ta' dan il-privileġġ, kien hemm żmien meta s-setgħat tal-Kuruna, sal-1942, sa fejn jirrigwarda l-produzzjoni ta' dokument li jinsab fil-pussess tagħha, kien għadu jitqies bħala wieħed invinċibbli. Biż-żmien, il-Qrati Ingliżi rribellaw kontra din id-duttrina peress li ċ-ċittadin ordinarju kien qiegħed ikun manifestament fi svantaġġ assolut f'kawżi ċivili kontra l-Kuruna.

Għalhekk inħasset il-ħtieġa li jkun hemm temperament ta' din id-duttrina fis-sens, fejn qabel dokumenti tal-Gvern, kienu x'kienu, qatt ma setgħu ikunu esebiti, issa l-Gvern irid jipprova li l-ħtieġa li dokument ma jkunx esebit trid tkun akbar minn dik li jkun żvelat u dan minħabba interess pubbliku. Di fatti **f'Phipson On Evidence** insibu hekk: *"Privilege is an objection to production of evidence. Public interest immunity may be both an objection to production and to disclosure. Secondly, public interest immunity is not the privilege of either litigant, but is a necessary protection of the public interest: it is public law, not a private law right. ... The times when the court would rubber stamp a claim by the executive for immunity are now long gone. ... If the documents are prima facie disclosable, the objecting party will need to justify its refusal to disclose them."* **(H. M. Malek**

Phipson on Evidence ; 16th Edit, 2005; §§ 25-08 u 25-21, pg. 687 u 698 – 9 ara ukoll **Deċiżjoni PA [Ġurisdizzjoni Kostituzzjonali] per Imħallef J. R Micallef fl-ismijiet Emmauel Camilleri -vs- Louise Calleja tal-21 ta' Marzu, 2014)**.

Fl-aħħar nett, din il-Qorti ħasbet fit-tul dwar id-data li tirrigwarda lil terzi. Dawn inizjaw il-proċeduri li saru quddiem il-Kummissjoni intimata li waslet għall-eżitu li qed ikun attakat f'din il-Kawża. Kif diġa osservat il-Qorti tal-Appell, sa fejn jirrigwarda l-Kummissjoni, li in virtu' ta' artikolu 5(4)(c) tal-Kap 496 tal-liġijiet ta' Malta, id-disposizzjonijiet ta' dik il-liġi ma japplikawx għall-Kummissjoni konvenuta u għalhekk isegwi, li sa fejn l-artikolu 637 tal-Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta jirreferi għal dawk id-disposizzjonijiet, l-anqas dawk ma japplikaw.

Din il-Qorti tirribadixxi wkoll dak li qalet il-Qorti tal-Appell:

"*….li hawn ma hiex kwestjoni ta' zvelar izda dwar jekk dokument mizmum minn Awtorita' pubblika jistax jitressaq bi prova quddiem Qorti. F'kull kaz, ghandu jkun daqstant iehor ovvju l-fatt li d-dokument li l-ewwel Qorti ordnat li jittressqu bi prova quddiemha ma jsirux b'daqshekk dokumenti li jista' jarahom min irid jew li b'mod indiskriminat jista jsir uzu minnhom lil hinn mill-ghanijiet tal-kaz specifiku tal-attur propio appellat u ghall-ahjar amministrazzjoni tal-Gustizz*ja."

Din il-Qorti tagħmel ukoll referenza għall-artikolu 9(1) tar-Regolament *679*/2016 EU li jiddisponi s-segwenti:

"L-ipproċessar ta' 'data' personali, li jiżvela oriġini razzjali jew etnika, opinjonijiet politiċi, twemmin reliġjuż jew filosofiku, jew sħubija fi trade union, u l-ipproċessar ta' 'data' ġenetika, 'data' bijometrika sabiex tidentifika b'mod uniku persuna fiżika, 'data' dwar is-saħħa jew 'data' dwar il-ħajja sesswali u l-orjentazzjoni sesswali ta' persuna fiżika huma projbiti."

Il-mertu li għandha quddiemha din il-Qorti ma taqa' f'ebda waħda mill-kategoriji msemmija. Imma anke li kieku, dan ma japplikax meta skont subartikolu 2(f) tal-istess "*l-ipproċessar ikun meħtieġ għall-istabbiliment, l-eżerċizzju jew id-difiża ta' talbiet legali jew kull darba li l-qrati jkunu qed jaġixxu fil-kapaċità ġudizzjarja tagħhom".* Multo magis, dan il-prinċipju japplika għal dak li għandha quddiemha din il-Qorti.

Fis-sewwa, din il-Qorti ma tistax tara kif tista' tgħarbel il-fatti kollha li wasslu għad-deċiżjoni li qed tkun attakkata jekk titħalla sajma minn uħud mill-fatti. Dawn il-Qrati jgħallmu li "*imqar matul il-proċess tal-konsiderazzjoni ta' petizzjoni magħmula minn konkorrent bis-saħħa tar-Regolamenti, il-Kummissjoni intimata trid tħares il-prinċipji ta' smigħ xieraq u tagħti lill-istess konkorrent kull faċilita' ta' aċċess għat-tagħrif kollu li jkun jinsab fil-proċess tal-għażla, <u>magħdud tagħrif dwar konkorrenti oħrajn</u>"* (Emfażi tal-Qorti). Ara **Digriet tal-4 ta' Jannar, 2018, fl-Atti tar-Rikors għall-ħruġ ta' mandat ta' Inibizzjoni numru 1737/17 fl-ismijiet: Geoffrey Bartolo vs Il-Kummissjoni Għas-Servizz Pubbliku; is-Segretarju Permanenti fil-Ministeru ta' l-Ambjent, Żvilupp Sostenibbli u Tibdil fil-Klima**).

Huwa minnu li l-Atturi ma kienux parti għall-petizzjoni magħmula minn terzi li bidlet ir-risultati, iżda ma hemm ebda dubbju li kienu, kemm fis-sens fattwali u anke legali, *konkorrenti* magħhom għall-mili għall-karigi pubbliċi wara sejħa pubblika.

Dan ma jfissirx li din il-Qorti mhux ser tagħti l-provvedimenti opportuni biex tassigura li d-dokumenti jkunu aċċessibbli għall-partijiet biss u di piu' li ma jistgħux ikunu riportati jew imxandra fil-media.

Għaldaqstant, għar-raġunijiet fuq imsemmija l-Qorti qegħdha tiċħad it-talbiet rikorrenti, b'dana li d-dokumenti mitluba għandhom jitqegħdu f'esebit li jkun aċċessibbli għall-partijiet biss għall-Kawża u li jiġu hekk esebiti *animo ritirandi* u li l-kontenut tal-istess, b'ebda mod ma għandu jkun riportat jew imxandar fil-media.

Spejjes riservati għal mal-ġudizzju finali.

Imħallef Toni Abela

Deputat Reġistratur